

Nr 28.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 20 juni 1924 (nr 225) med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin, m. m.

Genom en den 20 februari 1948 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 101, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

1) L a g

om fortsatt giltighet av lagen den 20 juni 1924 (nr 225) med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin.

Härigenom förordnas, att lagen den 20 juni 1924 med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin¹, vilken jämlikt lag den 16 april 1943 (nr 177) gäller till och med den 30 juni 1948, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1953.

2) L a g

angående fortsatt giltighet av lagen den 27 november 1925 (nr 463 om utsträckt tillämpning av lagen den 20 juni 1924 (nr 225) med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin.

Härigenom förordnas, att lagen den 27 november 1925 om utsträckt tillämpning av lagen den 20 juni 1924 (nr 225) med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin², vilken förstnämnda lag jämlikt lag den 16 april 1943 (nr 178) gäller till och med den 30 juni 1948, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1953.

¹ Angående vidtagna ändringar i lagen, se SFS 1926:148, 1928:145, 1933:188, 1938:264, 1944:420, 1946:867 och 1947:473.

² Angående senaste lydelse av lagen den 27 november 1925, se SFS 1933:189.

1 Bihang till riksdagens protokoll 1948. 9 saml. 1 avd. Nr 28—29.

3) Lag

om fortsatt giltighet av lagen den 31 maj 1935 (nr 234) med tillägg till gällande bestämmelser rörande införsel av spritdrycker och vin till svenskt territorialvatten.

Härigenom förordnas, att lagen den 31 maj 1935 med tillägg till gällande bestämmelser rörande införsel av spritdrycker och vin till svenskt territorialvatten, vilken jämlikt lag den 16 april 1943 (nr 179) gäller till och med den 30 juni 1948, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1953.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för förslagen, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Straffbestämmelser rörande spritsmuggling meddelades till en början i lagen den 8 juni 1923 (nr 197) om straff för olovlig varuinförsel vid sidan av föreskrifter, som avsågo smuggling i allmänhet. Redan nästföljande år tillkom emellertid en skärpt och utvidgad lagstiftning i ämnet. Genom *lagen den 20 juni 1924 (nr 225) med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin*, den s. k. spritinförsellagen, meddelades sålunda strängare straffbestämmelser för smuggling av rusdrycker och vidare stadgades straff för skilda slag av olovlig befattning med å ena sidan insmugglade rusdrycker och å andra sidan rusdrycker, som olovligen tillverkats eller olovligen renaturerats. Den nya lagen, som avsågs skola erhålla provisorisk karaktär, gällde till en början endast till och med den 30 juni 1926. Sedermera tillerkändes den emellertid gång efter annan fortsatt giltighet, senast genom lag den 16 april 1943 (nr 177) för tiden den 1 juli 1943—den 30 juni 1948. I samband med vissa av förlängningarna genomfördes smärre ändringar i spritinförsellagen; bland annat skärptes straffbestämmelserna år 1928, och år 1933 vidgades förbudet mot införsel till svenskt territorialvatten på så sätt, att detta förbud kom att avse farkoster med mindre nettodräktighet än 500 ton. Under den senaste femårsperioden ha även flera ändringar vidtagits i spritinförsellagen, vilka varit föranledda av ändrad lagstiftning på andra områden. I detta hänseende torde böra framhållas den med processreformen sammanhängande, år 1946 verkställda översynen av de processuella bestämmelserna i lagen.

I anledning av Sveriges tillträde till en mellan samtliga Östersjöstater ävensom Norge den 19 augusti 1925 avslutad konvention, den s. k. Helsingforskonventionen, utfärdades bl. a. *lagen den 27 november 1925 (nr 463) om utsträckt tillämpning av lagen den 20 juni 1924 (nr 225) med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin*.

Den nya lagen, som skulle gälla till och med den 30 juni 1926, stadgade i huvudsak, att om spritdrycker med fartyg av mindre nettodräktighet än 250 ton införts till farvatten, som låge utanför svenska territorialvattensgränsen

och sträckte sig intill 12 sjömil från svenska kusten eller därutanför belägna yttersta skär, samt av omständigheterna uppenbarligen framginge att syftet med fartygets uppehåll i nämnda farvatten vore att företaga eller främja olovlig införsel av dryckerna till riket, skulle detta anses såsom olovlig införsel till svenskt territorialvatten. Lagen skulle emellertid icke tillämpas med avseende å fartyg av främmande nationalitet med mindre Konungen förordnade därom.

1925 års lag förlänades successivt fortsatt giltighet i enahanda ordning som tidigare angivits i fråga om spritinförsellagen. Om den senaste förlängningen meddelas bestämmelser i lagen den 16 april 1943 (nr 178), enligt vilken lag giltighetstiden utsträckts till och med den 30 juni 1948. I samband med 1933 års förlängning genomfördes den ändringen i 1925 års lag, att lagen gjordes tillämplig å fartyg av mindre nettodräktighet än 500 ton i stället för såsom tidigare å fartyg om mindre nettodräktighet än 250 ton.

Förut har angivits, att spritinförsellagen stadgar förbud mot införsel av spritdrycker och vin till svenskt territorialvatten med farkost av mindre nettodräktighet än 500 ton. Undantag från förbudet medgives emellertid beträffande viss genomfart i Öresund, såframt av omständigheterna uppenbarligen framgår, att de medförda dryckerna icke äro avsedda att olovligen införas till riket. Under sistnämnda förutsättning skall, då förbudet eljest överträdes, straff ådömas enligt en lindrigare straffskala, varjämte befrielse medgives från eljest stadgad förverkandepåföljd. Det har anmärkts såsom otillfredsställande, att dessa undantagsbestämmelser kunde vinna tillämpning även beträffande smugglarfartyg, nämligen i de fall, då dessa riktade sin verksamhet mot annat land än Sverige. Genom *lag den 31 maj 1935 (nr 234) med tillägg till gällande bestämmelser rörande införsel av spritdrycker och vin till svenskt territorialvatten* har fördenskill föreskrivits, att berörda undantagsbestämmelser, i den mån Konungen så förordnar, icke skola äga tillämpning vid införsel till område inom territorialvattnet, i fråga om vilket avtal med främmande stat om gemensam bevakning för bekämpande av olovlig införsel av alkoholvaror träffats, med mindre av omständigheterna tillika uppenbarligen framgår, att dryckerna icke äro eller varit avsedda att olovligen införas till den stat, med vilken avtalet ingåtts.

Generaltullstyrelsen och kontrollstyrelsen hava i infortrade yttranden uttalat sig för att ifrågavarande lagar erhålla förlängd giltighet under ytterligare fem år. I frågan om eventuella ändringar i lagstiftningen har generaltullstyrelsen yttrat, att dylika icke för närvarande vore erforderliga. Kontrollstyrelsen har ansett, att nämnda fråga lämpligen borde anstå i avvaktan på slutförandet av 1944 års nykterhetskommittés arbete.

Riksdagens år 1947 samlade revisorer hava i sin berättelse förordnat, att den s. k. smuggelfonden, vilken bestode av medel som jämlikt 23 § spritinförsellagen ställts till generaltullstyrelsens förfogande, lämpligen borde avvecklas.

Vid remiss till lagrådet av de genom förevarande proposition framlagda lagförslagen anförde *föredragande departementschefen, statsrådet Wigforss*, bland annat följande:

»På sätt generaltullstyrelsen och kontrollstyrelsen tillstyrkt bör lagstiftningen på förevarande område nu förlängas att gälla under ytterligare fem år eller alltså för tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1953.

Beträffande frågan om ändringar i nu berörda lagstiftning har jag i detta sammanhang icke tagit ställning till det av riksdagens revisorer väckta spörsmålet om avskaffande av den s. k. smuggelfonden. Frågan i vad mån ändringar i övrigt böra vidtagas i förevarande lagstiftning bör prövas först efter det nykterhetskommittén framlagt resultatet av sitt arbete.

I samband med att sistnämnda fråga upptages till behandling synes jämväl böra prövas, huruvida icke tiden då är inne att giva en mera permanent karaktär åt den ifrågavarande lagstiftningen.»

Lagrådet har lämnat de ovan under 2) och 3) anmärkta förslagen utan erinran. Beträffande förslaget under 1) har lagrådet påpekat, att frågor om delaktighet genom spritinförsellagen reglerades i viss anslutning till gällande stadganden i 3 kap. strafflagen. Det syntes böra övervägas huruvida icke — vid bifall till det numera i propositionen nr 80 till innevarande riksdag framlagda förslaget till nya föreskrifter om medverkan till brott — hithörande bestämmelser borde revideras under hänsynstagande till nämnda föreskrifter. Som här antydda problem emellertid icke torde kunna lösas i detta sammanhang, har lagrådet lämnat jämväl förevarande förslag, som icke i och för sig föranlett anmärkning, utan erinran.

Vid anmälan i statsrådet av lagrådets yttrande har *departementschefen* uttalat, att vad lagrådet anført beträffande det under 1) omförmälda förslaget torde böra beaktas vid en framtida omarbetning av straffbestämmelserna på rusdryckslagstiftningens område.

Utskottet. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och får alltså hemställa,

att förevarande proposition, nr 101, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 15 april 1948.

På första lagutskottets vägnar:

AXEL LINDQVIST.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Ahlkvist, Lodenius, Lindblom, Ekströmer, fru Sjöström-Bengtsson, herr Löthner, fru Svenson och herr Lindgren;

från andra kammaren: herrar Lindqvist, Werner, Olsson i Mellerud, Berg, Lindberg, Ljungberg, Osterman och fröken Öberg.